

Burĭaad-Mongol УНЕН

BK(b)-ийн Бурĭаад-Монгол Обкоомол ба БМАССР-ийн
Верхоовно Соведед Президиймэй оорган.

Petropaavlovka. (Telefoonor abtaba). Apreeliin 24-de Zediin almagai 5 kolxoozuud ba Borgoin sovsooz oroohoto kылbтыrennydei тарилгиий дээрĕхен баггаа. Borgoin sovsooz болбол 1200 гектаар тарилгиий xydelmeriin 5 хонг соо дээрĕге. Erxim тракторист нyxer Ceretaarov болбол yдеpегeэ ноормиий sag yгpелze 170 проц. дээрĕге, тарилгиингa плaанин 110 проц. дээрĕге.
Apreeliin 25-дa тyс алмагай 22 kolxoozuud гол кылbтыrennydei ертин тарилгиий дээрĕге. Бyxий kolxoozuudтa социалист сoрeвнoвaаниин yгpенeр дeлгepыyгeдeнeи резылbтаадтa, стaxaанoвцyд тoн oлoopoо yргaхaн бaйнa.
Eдe kolxoozuud тарилгaa 8-9 хонгoтo дээрĕге.

Byxesojuuzna Kommuniis (bolъseviigyydei) Паapтиин XVIII сjee zd

BKP(b)-ein устаавта оруулагдaxa xubilaltанууд. Dokладчиг нyxer ЗДААНОВ*)

Xыныдлий урaгшaн тaтaxий, тeрeнeи дeтaгдaлнyдий зaлбaл бa xымызылxий xысeдeг бiшe, xapин xыныдeи дyгaдyдий гипepтpофилoвeдeг, jixeдxeдeг бa дeлгepыyгe, aлгeep дeмзexe jоhотoи yнeтe jyуmий xыныдeи xapaдaг-лaбaдaл xaдaа мини ханaxaдa, eдe бyгeдe xaдaа мeн-мeнтин рeцидив, xындe xaндaлгийн тaлaар, oппoртyнитизмийн jанзийн фoрм болно. Тийн xepбe, eдe псeвдoмoрaлист-ийн нeгe бaгa дoлoлoн xyлaа хaа, тeдeнeи дyндa нiaл-гaсaд бa нийр шapиcлaгcадиий дaлдaлaн бaгa шaдaxa-лeмe тyрeлeи, xyрсaгaй нyxer мaлтaгcадтaи jаmарш кaашa шaдaxaгyи бaиhан лaбтaи. (Nepjeme aплoдисeнтeнyд.) Тийxетeи xамтa пaapтидa гeдepгee aбтaзa бaиhан члeн-дe xaxaд рeабилитaцa xeлгин пpактикий эeслexe xepг-лaмaр нeгeн yшaртa* пeрeстpaxoвкa xeийн тyлдa, пaap-рeабилитиpовeдeгдe бaгaa члeндe хyйл гy, aл хyйлx-epкoдoг, —тиймe тийпийн пaapтиинa xyдeлмepлeгшe мaнaидa xкa дeep oлoхoн лe бaгa: xын xaдaа гaргaдaxaхaа дe тeрeний мyнeрe рeабилитиpовeлxе бoлxодo, jyнeиcтyлeрe мeдeгдeгeгyиc хaанb, тeрeндe влгoвop бiшeдeг. Тeрe влгoвopтe! бaгaa хaанb—хyйл гaргaxийн тyлдa—тeрeндe лaбидaг. (Eнeиcтeдeн)

Тиймe xaдaа рeабилитaцaлгийн пpактикий эpид eсeслexe шy-бa xын болбол xысeдe рeабилитaцaлaгдaxa jоhотoи лe бaи-хaанb—тeрeнeхe xeмзeэнyдий дyуhан aбтa xaxaа гeнeи.
Mанaи зepгeнyдeи шyргaхaн бa хeрeмzе тyxaи xyрмaг гaлдaнyдaар eрлeнгeрe дaйсaн jабуулгий пaapтиhаа илий oрoлдoдoг, бaг yмдeхeн дaйсaдиий eлpыyгe бa eсe-сyтpыт и jизa дaрaxa шyxaлa бaиhаний зaахaн, CK-ей jа-нa плeнyмeи тoгтooмzо болбол xeдe xeдeн oргaнизaц-иa xысeд eрид бiшeep jабуулaгдaнa гeзe eдe фaактнyдhаа болно.
Пaapтиин члeнгyдeи индивидyaлbнa xaндaлгийн мeетoд xысeд бoдxooгдoo шaдaгдaды. Пaapтиhаа oгуулb-нyдeхe бapимтaгyигeр гaргaлгa болбол бaтhаар зaндaа. BKP (b)-ейн CK-ей jанвapьcкa плeнyмeи тoгтooмzо бoл-дeхe хyиpгyигeр гaргaлгaдa eсepгyу тeмeсeтyи тyлa-кcисмyм гapaнт и бaгyулxий, индивидyaлbнa xaндaлгийн eрeнb бoдxooхий, пaapтиин члeнгyдeи cыдбaа тyxaи лнyдтa тyсaгaар jixe aнxapaлий зyуyлxий xapaндaа бaйнa.

Эдe aсyдaлнyдaи тyсaгaар jixe yдxaшaрaтaи бaтhан тy-пaapтиин члeндe шигyлeгдeхeн зeмдeлгeнyдeи xeдий yндeхe хyиpтaи бaиhийн нapин нaгтaар шaлгaxa бa тe-aнxapaлтaгaар xaндaxa jабaдaлий xaнгaxa xeдe xeдeн eнeи нyдийгyи yстaавтa нeмeexe; пaapтиин члeнгyдeи eр-ийгyи aлбaа дyрaзopгийн jабуулaнyдhаа xаmагaлaн xкa бa бaгaшaг зeмeнyдийгyи хeхeн, пaapтиин члeнгyд-ийнa хeхeлтийн дeдe xeмzee бoлxо, пaapтиhаа гaргaл-гeгeлxе jабaдaлий пpактикaхaа зaлcyлнa.
Nyxer Cтaалин зaбapинyдийгyи мeдeрxe xepгeтeи: "Пaapти xaдaа пaapтиин члeндe тoн jixe бa сepъooзнo eгep бoлhоn бa пaapтидa члeнcтвo гy, aл гaapтиhаа гyгyулaлгa болбол—xынeи aзaбaйдaлдa jixeшeг пeрeлoом бaйнa."

"Пaapтиин pиaдoвoи члeнгyдeи пaapтидa бaгxa бa пaapтиhаа гaргaдaxa jабaдaл xaдaа—aзaбaйдaлтaи бa xыл-eи aдaл aсyдaл мyн".
Пaapтиинa хeхeлтийн дeдe xeмzee—пaapтиhаа гaр-болбол, aapмидa хeхeлтийн дeдe xeмzee бoлxо бyул-aлyгaтaи aдл гeзe, нyxer Cтaалин болбол oндoo тeе бaгaa. (Cтaалин, „Oппoзитoнyд тyxaи“ шooрниг, n. 34). BKP (b)-ейн CK-ей, 1937 oнoи фeвpальcкa-мapтoвcкa бa-ейн CK-ей 1938 oнoи jанвapьcкa плeнyмeи пaapтиhаа ин тyxaи aсyдaлнyдaар тoгтooмzонyд болбол пaap-гaргaлгийгyи мийнмyм бoлxoo гeхeндe зopиyлaгдa-нa. Пaapтиhаа гaргaлгa болбол aapмидaи дeдe xeмzee бyдyдyлaн aлyлгaтaи aдл jым хaа, тeрeнийгyи зyуn бa-гeшeнb xepгeлeae бoлxoгyи.

Эдeб зeмeнyд тyсaa, пaapтиин yстaавaар xapaшaлaгдa-нa пaapтиинa зeмe тoлoлгийн xeм зeмeнeи рoллийгyи тeкepийyл-a. Шyxaлa гy, aл шyxaлa бiшe гy гeзe мeдeнгyигeр, зeмeнyд тyxaи aдaлaар хaнaзa бoлxoгyи. Нeгe yдeдe, гaргaлгa болбол oлoнтooтo пaapтиинa oргaнизaцaнyд-ийгaдa aндaлдaнaи зигe мoнeет бoлшoн бaйнa. Эдe зeмe тoлoлгийн имeнyдгyи xeмzeeнyд: нaвид тaблгa, мeтaлoлoгo, зeмиинb xapуулaн зaлгa, влгoвop, шaн-тoвop, дyрaдxaлтaи шaнгa влгoвop гeгe гy, aл мaнaи гaр xapaшaлaгдaнa бa пaapтиинa зeмeнyдeи eлдeб jа-нep eлдeб шaтaнyдтa тaрaдaг, пaapтиинa зeмe aшaлгийн yдeи бyxий yжaн шкaлaнyд—мapтaгдaшaн бaйбa. Эдe xapaшaлaгдaнa, пaapтиинa xымызылгийн бa-гaлгийн xeмzeeнyдийгyи тeкepийyгe шyxaлa.

Эдe шaнaи, xyлaгдaнa зeмe тoлoлгoнyд тyxaи xeлxe бaйнa. Cлeждийн yрдa тeкeи пaapтиинa cлyгaнyд дeep тyxaи бaгa бiшe xeлсeгдeхeн бaгaa. Xын xaдaа зaхap-лoгoдoхoн зeмeнb тeрeнeхe xyлaгдaнa бaгaa eнeи тyxaи сaг yгpелzede дyрдaзaл бaтhанaи xepгyи, зaхaгдaнa aлдyнyдaи тyлeрe хeхeзe бa пaapтиин мoрaлbнa зoбooзo бaиhанaи xepгyи.
Эдe болбол aрbаn зилeи сaдтeе зeмe xeдe, зeмe тoхyул-гaг фaактнyд yшeн бiшe бaгxa. Hyлeepийнb xын бoл-шaд, тoхoгдoхoн зeмeнb тeрeнeхe xyлaгдaнa бaй-yлaг, eнe xынeи тyxaи xeлсexe бoлxooлoл лe, eнe зeмe бол дaxин дyрдaдaг бaйнa. Зiшeлxede, пaapтoopгa-лyгaгдaxa eрxийгyи бeжeлyгe jабaдaлaи тaлaapш, eнe нeл xopо xexe бaйнa. Пaapтиинa oргaнyдтaи хyнгaлт-ийдe кaндaтyрийгyи зyблeн xeлсexe yдeдe иймe нyxer-дoдo лe oтвooд xeдeг бaтhаниин eлтe бaйнa. Eнe мyн: xын xaдaа aлдyгaа зaхaа хaа, eрлeнгeрe бyxийн jаaxaдaа мoрaлbнa пaтнooтoи jаbaxa гeeшeб? Xымынeи тyлeрe хeхeчeнeи xepгyи. (Гooлoсyд: зyб).

ПAAPТИИН ПPOГPAAMMИИJI ШУДАЛXA BA MEDEPXE TUXAI

Эдe oрoгшo кaндaдaдyдтa тaблгaдaxa yстaавнa eрлe-гeшe шyxaлa бaиhанaи тyxaи тeзизyд сoo тeмдeглe-гeнa, тeрeнeи jоhooр xaдaа тeдeнeи jи aбaлгийн ycлooви пaapтиин пpогpaммa бa yстaавийгyи мeдepxee гaд-

гpгeлeлeт. Eвeнb „Унeн“ гaзeдeи
aпpeлиин 23-нaи нooмepтo.

на, yстaавнa кaндaдaтcкa cтaазийг гapxаhаа гaднa, мyн бa-нa пpогpaммийгyи шyдaлaгa бoлнo.
Nyxer Cтaалин болбол BKP (b)-ейн CK-ей 1937 oнoи фeв-рaальcкa-мapтoвcкa плeнyмeи дeepe xeхeн eрлeнгeрe дoклaд coo илгeзe xeлeхeн бaйнa гeбeл:

"Пaapтиин пpогpaммийгyи шyдaлxийн тyлдa бoдoтo мapкcиcт, шaлгaгдaмaл бa тeopетикeскe бeлeдxэлтeи мapк-сист бaгxa xepгeтeи. Mанaи пpогpaммийгyи шyдaлhан, тeopетикeскe бeлeдxэлтeи бa шaлгaгдaмaл бoдoтo мapкcиcт-нyд бoлhоn, пaapтиин члeнгyд мaнaидa xep oлoн oлдoo aаб, мeдeнeгyиb. Caaшaа eнe зaмaapaа jаbaxa бo-лoo хaа, бидe xaдaа пaapтидa зyбxeн лe интeллeгeнцийг бa jyрeнxийдeр лe eрdemтeи xыныдлийгyи yлeрe бoлxoбди. Иймe пaapти xeндe xepгeтeи jым? Mанaидa пaapтиин члeнcтвo тyxaи шaлгaгдaмaл бa бyxий иcпeтaниийгyи дaбaхaн лeнcнc-кe фoрмyлa бил. Eнe фoрмyлoи jоhooр, xeн пaapтиин пpог-рaммийгyи зyбшeнeб, члeнcкe вzноoсyдaа тyлeнeб, тe-рeнeи oргaнизaцaнyдaи нeгeндe xyдeлmepлeнb, тeрe xaдaа пaapтиин члeн гeзe тoлoгдoнo. Aнxapaлaа тaбигтeи: лeнcнcкe фoрмyлa coo пpогpaммийгyи шyдaлxa тyxaи бiшe, xapин пpогpaммийгyи мeдepxe тyxaи xeлeнe. Eнe xopo тoн oндoo зyлнyд бaйнa. Eнeнeийгyи бapимтaлaн xeлxe jyмeшe jyу бaйxаб, пpогpaммийгyи шyдaлxa тyxaи xoдo лe шaшaа бaйдaг, тeдe пaapтинa нyxed зyб бiшe, xapин eндe Лeнeин зyб бaйнa. Eнeшeи oлгocтoи. Gанcaxaн лe пpог-рaммийгyи шyдaлhан бa тeopетикeскe бeлeдxэлтeи мapкcиcт-нyд бoлhоn нyxedyд пaapтиин члeнгyд бoлzо шaдaxa jым гeзe пaapти xaдaа тoгтooхoн бaгaa хaа, пaapтиин члeнгyдийгyи мapкcизмдa гyрaдaг бa мaнaи пpог-рaммийгyи шyдaлxаdанb тyлдaг xeдeн мийaнaн пaapти-инa кpызooгyудийгyи, xeдeн зyуn пaapтиинa гyрyул-нyдийгyи, пaapтидa бaгyулxагyи хeн. Тийxede elite бoлнo, пaapтиин члeнгyд болбол пaapтиинa пpогpaммийгyи шyдa-лxa yшeрe aмзaагyи, тeopетикeскe бeлeдxэлтeи мapкcиcтнyд бoлzо aмзaагyи гeзe, пaapти мeдeе xaдaа, пaapтиин члeнг-yyдeи дyндa иймe гyрyулнyд бa кpызooгyудийгyи oргa-низaцaлaнa".

Пpогpaммийгyи шyдaлxa гeeшe—тeрeнийгyи yндeлxe шaдaxa гeхeн зyл бoлнo. Пpогpaммийгyи мeдepгe гeeшe—тeрeнeи пo-лoзeннyдийгyи xубaаcалдaxa, тeрeнийгyи зyбшeрe, тeрeнийгyи xa-мaгaлxаap бeлeн бaгxa гeхeн зyл бoлнo. Пpогpaммийгyи шy-дaлaлгийгyи xexe гy, aл yндeлeлгийгyи кaндaдaдhаа eрixe jаbа-дaл болбол—xыныдлийгyи пaapтиhаа aизa шoрoдyлxa jабaдaл бoл-нo. Eдe eрлeтeнyд болбол тeopетикeскe бyрyу бa пpактикa дeep, aбтaгcадa бyрyугaар xaндaxa jабaдaлдa aсapдaг бaгaa. Тeрe сaнaаa гeэгдeнгyи xыныдeep yшeн бiшe xeгдeдeг, пo-литикeскe eкзaмeндa oрoхoo aиhаn дeepeхe, oлoнтooтo кaнд-идaдyд болбол пaapтиин члeндe oрyлxa тyxaи мeдyлeгe бapixаhаa aйдaг бaгaa. Пpактикa дeep eдe yндeхe хyиpгyи eрлeтeнyд xaдaа пaapтиин гол пpинцeпyдийгyи eдeдe xeдe jаbа-дa aбaашaдaг бa пaapтиин oлoншoг члeнгyдeи бaйдaлдa xысeд тoдopxoи бiшe бa тoгтyуpийгyи jабaдaлгийгyи бил бoлгoнo.

Nyxedyд, eнe xaдaа кaндaдaтcкa cтaазийгyи yнepгe бaг-aa yдe шooгo, пpогpaммийгyи шyдaлxаdанb xopимзoтoи гeхeн бiшe дaа. Geбeш, кaндaдaтa тaбигдaxa yстaавнa eрлeтe тyxaи xeлeгдeнe. Пpогpaммийгyи шyдaлxийгyи eрixe гeeшe, xыныдлийгyи пaapтиhаа aлгaxa бaиhаниин elite бaйнa.

Пaapтиин пpогpaммийгyи бa yстaавийгyи мeдepгeлe, члeнcкe вzноoсyдийгyи тyлeгe, пaapтиинa нeгeн oргaнизaцaнyдтa xyд-eлmepлe—гeгeл eнe xaдaа пaapтиин члeнeхe yстaавaи jоhooр eрлeгeнe. Пaapтиин члeн тyxaи, Лeнcнcкe—Cтaалинcкa иcпилтeнe фoрмyл болбол jаmаp нeгeн хaйзapуулaлгийгyи eрнeгyи. Eгeл тиймe дeepeхe, пaapтиин мyнeрe бaгaa yстaав coo бaгaa пpогpaммийгyи шyдaлxa тyxaи eрлeтийгyи хeлгeгe шyxaлa бaйнa.

ПAAPТИИН ДOТOДИИН ДEМOКPAТИИ TUXAI

Nyxedyд! CССР-ей шинe Кoнcтитyцийн aбaлгaтaи xамтa бил бoлhоn, oрoнoи пoлитикeскe aзaбaйдaдaxи eрeшeтeи xамтa, шинe зopилгoнyд пaapтиин yрдa бил бoлhоn бaйнa. Oрoнoи пoли-тикeскe aзaбaйдaлдa бoлhоn eрjeсe болбол jyндe бaгaaб гe-дeдe, хyнгyулийн cиcтeмийгyи xысeд дeмoкpатизaцaлгaдa, xи-зaарлaлгaтaи хyнгaлтaнyдhаа бyгeдeнтийн хyнгaлтaнyдтa шилeн oрoлгoдo, xысeд тeгшe бiшe хyнгaлтaнyдhаа—тeгшe хyнгaлтaнyдтa, oлoншaтaи хyнгaлтaнyдhаа—шeхe хyнгaлтa-нyдтa, нeмeл хyнгaлтaнyдhаа—xaмaл хyнгaлтaнyдтa шилeн oрoлгoдo бaгaa.

Hуngyулийн шинe cиcтeмe болбол мaаcсийн пoлитикeскe aктивнoстийгyи шaнгaдxагaдa, coвeд зaсaгaи oргaнyдтa мaаcсийн кoнтpолийгyи шaнгaдxагaдa, apаdаи yрдa coвeд зa-сaгaи oргaнyдaи xapиycaлгийгyи шaнгaдxагaдa aсapxa jоhо-тoи бaиhан бa бoдoтo дeepe aсapaшeи бaйнa.

Oрoнoи aзaбaйдaлдa бoлhоn eрjeltийгyи xысeд бeлeдxэлтe-гeep yгaxийн тyлдa, пaapти xaдaа eнe eрjeltийн тoлгoидo зa-сaзa, CССР-ей Bepxoovнo Coвeдeи бa cojyзнa рeспyбликe-нyдeи Bepxoovнo Coвeдyдeи, бoлxoo бaгaa хyнгaлтaнyд-тa eрлeнгeрe xyтeлбepилxий рoллийгyи xысeд xаngaxa jоhотoи бoл-hоn бaгaa. Тийн, eнeи тyлдa jyу xepгeтeи бaгaaб гeдeдe, пaapтиинa oргaнизaцaнyд болбол eрeдeиngeрe пpактикeскa xyдeлmepлeдe eсeстe xыpтe дeмoкpатикeскa бaгxa, пaapтиин yстaавaи eрлeнeи jоhooр, тeдeнeи болбол пaapтиин дoтoдийн aзaбaйдaлдa дeмoрaтикeскa ceнтpализмийн yндeхe хyиpинyд-ийгyи xысeд бeжeлyгeдe бaгxa, пaapтиин бyxий oргaнyд хyнг-агдaмaл бaгxa, пaapтидa кpитикe бa cаmоkpитикe болбол хyсeд xeмzeeгeep дeлгepхeн бaгxa, пaapтиинa мaаcсийн yрдa пaapтиинa oргaнизaцaнyдaи xapиycaлгa болбол xысeд бaгxa бa пaapтиинa мaаcсa eрeрe xысeд aктивизирoвeнe бaгxa jоhотoи бaгaa.

Xeдeн oлoн пaapтиинa oргaнизaцaнyд болбол хyнгaлтийгyи кooптaцaар, тyс тyсaгaар кaндaтyрнyдaар гoлoсoвaлxa jабaдaлгийгyи—cпилcoгyдeep гoлoсoвaлxa jабaдaлaар г. м. хeлгe-зe eрeдeиngeрe пpактикeскa xyдeлmepлeдe пaapтиин yстaавийгyи бa дeмoкpатикeскa ceнтpализмийн yндeхe хyиpинyдийгyи aл oлoр xazагapуулaгд. Тиймeхe xаmагaл тpyyн, пaapтиинa oргa-низaцaнyдaи aнтидeмoкpатикeскe пpактикийгyи ликвидирoвeлxе бa пaapтиин дoтoдийн дeлгepeнгий дeмoкpатийн yндeхe хyиpи дeep пaapтиинa xyдeлmepийгyи шинeдxeн тaбixa шyxaлa бaгaa.

Пaapтиин дoтoдийн бoлъceвиг дeмoкpатийн гол yдxaнb jyуб? Nyxer Cтaалинaи гaнcа бiшe зaаhаnаиn jоhooр, пaapтиин дoтoдийн бoлъceвиг дeмoкpатийн гол yдxaнb xaдaа cаmо-дeцятeлbнoст, тyxaи, пaapтиинa xyтeлбepидe пaapтиин члeнгyгy-

дeи aктивнa xаbаdалcагa тyxaи aсyдaлнyд бoлнo. "Пaapтиин дoтoдийн дeмoкpатий болбол пaapтиинa мaаcсaнyдaи aктивнo-стийгyи yгpелze бa пaapтиийгyи jедиинcтвлийгyи бeкзизyлeгe, пaapтидa пpoлeтaapьcкa coзнaтeлbнa дисциплинийгyи бeкзизyлeгe бoлнo"—nyxer Cтaалин тигeзe хyргaнa.

Пaapти xaдaа eгeл иймe зopилгooр пaapтиинa xyдeлmepийн пpактикaдa бaиhан, дeмoкpатикeскa ceнтpализмийн yндeхe хyи-рийгyи eбeдeг jаbаdалнyдийгyи ликвидирoвeлхeн бa пaapтиин y-стaавтaи зoxилдyулaн пaapтиинa oргaнизaцaнyдaи xyтeлбepилxий oргaнyдaи хyнгaгдaмaл бaгxa jаbаdалгийгyи бoдxooхoн бaйнa.

Пaapти xaдaа мyн тeрeшeлeн пoслeдoвaтeлbнe дeмoкp-атикeскa пpактикийн jабуулгийгyи xаngaxa шaдaxa xeдe xeдeн xeмzeeнyдийгyи нeмeзe aбhаn бaйнa. Тyсaгaapлaл: кooптaц-а cexе гyримийгyи хeлгeлe, пaapтиинa oргaнyдийгyи хyнгaxa-дaа cпилcoгyдeep гoлoсoвaлxa гyримийгyи xopлгo, тyс тyсaгaар кaндaдaдyдийгyи гoлoсoвaлaгaдa oрoлгo, кaндaдaдyдийгyи oт-вooд xexe бa тeдeнeи кpитикeлxe тaлaар пaapтиин бyxий члeн-гyдeи зизaарлaтaгyи eрxenyдийгyи xаngaxa, пaapтиинa oргa-нyдийгyи хyнгaxaдaа кaндaдaдyдийгyи xагдaмaлaар (ниycaар) гoлoсoвaлxa гyримийгyи тoгтoлгo, гoрoдcкoи пaapтиинa aктивy-дийгyи, jixe гoрoдтo хaа,—pаioнoнo aктивyдийгyи yлaгтa пe-риoдикeскe зapлaлгийгyи тoгтoлгo.

Устaав болбол кpитикийн бa cаmоkpитикийн cаaшaнxи yгzeltийгyи, пaapтиинa мaаcсийн yрдa пaapтиинa oргaнyдaи xapиycaлгийн, дee-шeлгийгyи пaapтиинa мaаcсийн aктивнoстийн yргaлтийгyи хаngaxa бa тeрeгeepe, пoлитикeскe xyтeлбepийн шинe зopилгoнyдийгyи aм-зaлтaтaгaар шyдxийн тyлдa пaapтиийгyи зeбсeгeлeгeдe тyлхa бa пpактикaар шaлгaгдaнa, пaapтиин eдe бyxий шинeнyд xeм-зeejабуулгaнyдийгyи тoбoиcо xapуулxa jоhотoи.

ССР Cojyзaи бa Cojyзнa рeспyбликeнyдeи Bepxoovнo Coвeдyдeи хyнгaлтa xaдaа пaapтиин дoтoдийн дeмoрaтиийн yзyуp eрлeтeнyдийгyи бeжeлyгeнeи yндeхe хyиpи дeep пaapтиинa xyдeлmepийгyи шинeдxeн тaбixаnаи рeзылbтaадтa, пaapти болбол кoммyниcтнyд бa пaapтиинa бiшeнyдeи блoогoи xысeд илa-тийгyи тyлhаnиин elite бaйнa.

Дeмoкpатикeскa пpактикийгyи пoслeдoвaтeлbнoop бeжeлyгe болбол пaapтиинa oргaнизaцaнyдaи бyxий aзaбaйдaлдaнb yрeтe вийaнeи xee. Пaapтиин члeнгyдeи aктивнoстийн бa coзнa-тeлbнoстийн, пaapтиин xepгeтeи yшeрe тeдeнeи xapиycaлгийн yргaлтийн итoогoнb шeждийн yрдa тeкeи дикcкyccий бa пaapтиинa дeмoкp-атизмийн хaлбapaлтийгyи дeмoнcтpацaлhан пaapтиинa oргaнyдийгyи хyнгaлтaнyдaи рeзылbтaдyд бoлнo. (Aплoдисeнтeнyд.) Eнe yндeхe хyиpи дeep пaapтиин члeнгyдeи yгaa jixe шинe cлo-нyд пaapтиин aзaбaйдaлaи xаbаdалcагaдa дeбзee.

1938 oндo бoлhоn, пaapтoopгaнyдaи нyнгaлтaнyд дeep хyлaар xyдeлmepилzе бaгaaш пaapтиинa oргaнyдaи дeeжaтeлb-нoстийгyи кpитикeлxe jаbаdал yргeр дeлгepхeн бaгaa. Eнe кpит-икийн рeзылbтaадтa, oлoнтooтo пaapтиинa кoмитeдeи члeнгyдeи 33 пpoцeнтeнb, pаикoмyдaи cоcтaвaи 41 пpoцeнтeнb, гop-кooмyдaи бa нaккoмпaapтинyдaи CK-yдeи cоcтaвaи—60 пpo-цeнтeнb тpyyшixийe хyнгaгдaнa бaйнa.

Пaapтиинa cлyгaнyд дeep XVIII пaapтиинa шeждeдe зopиyлaгдaн тeзизyдийгyи зyблeн xeлсeлгeдe пaapтиин 2 мил-лиoнхoo yлy члeнгyд бa кaндaдaдyд xаbаdалcаа гeзe, нитaгaи пaapтиинa oргaнизaцaнyдaи oтчooтo мaтepиaлнyд xapуулaа. 1 миллиoн шaxуу кoммyниcтнyд eдe cлyгaнyд дeep пpeнeдe yгe xeлeхeн бaнaд. (Aплoдисeнтeнyд.)

Nyxedyд, XVIII шeждийн yрдa тeе бoлhоn дикcкyccийдeи aдaл дикcкyccий мaнaи пaapтидa xeдидeш бaгaaгyи jым. Eнe дикcкyccий болбол мaнaи пaapтиийн yзгeдeгyи

Byxesojuuzna Kommuniis (bolşeviiğyydei) Paartiin XVIII sjeezd

BKP(b)-ein ustaavta oruulagdaxa xubilaltanuud. Doklaadçig nyxer ZDAANOV

Paarti bolbol paartiin çleengyydei aktiivnostiliji ba samodeejatelnostiliji yrgexe arga baihan tuladan, paartiiji dalsan buzarnuud ba şaar şabxarnuudhaa seberlexe arga baihan tuladan paartiin dotoodiin demokratiiji saşadansji delgeryylxe ba xangaxa baina. (Vni udaan aplodismeentnyyd).

KAADRNUUDIJI ŞILEN ABXA, GYISEDXE-LIJI ŞALGAXA, PARTIINA XYDELMERILEGŞE-DEI ŞINE KAADRNUUDIJI DEBZYLYXE TUXAI

Partiina apparaadiiji şinedxen tabixa, kaadrnuudiji şilexe, gysis edxeliji şalgaxa asuudalnuudta oroxomnt.

Nyxer Staaln bolbol manai ene sjeezd deere xehen eeringe otçootno doklaad deere kaadrnuudai ba tedeneriiji zybөөr şilegliin udxaşanarta xysed todorxoilolgo ygehen baina.

„Kaadrnuudiji zybөөr şilen abxa geşee: Nege dexiteer, kaadrnuudiji paartiin ba gyrenei altan foond şingeer segnexe, tedeneriiji ximgadaxa, tedeneriiji xyn-delxe jabadal bolno.

Xojordoxioor, kaadrnuudaa medexe, kaadrova xydelmelegşe byxenei dostooivstviiji ba dutuujnş jamar narin şangaar şudalan yzexe, xydelmerilegşin şadabarınş jamar poost deere jyyneş beleneer xygşen delgerexe bathiınş medexe jabadal bolno.

Gurbadaxiaar, kaadrnuudiji anxaraltaigaar urguulxa, urgaxa jabaa xydelmerilegşe byxende deşee yrgedexe jabadal-danş tulaşaxa, tiime xydelmerilegşedtei tesemgeiger „şirelde-xiin“ tulada sagiiji gamnaxagi ba tedeneriiji urgaltiiji tyrged-xexe jabadal bolno.

Dyrbedexiteer, şine, zaluu kaadrnuudiji sag soonş, zorim-goigoor debzylyxe, tedeneriiji xuşan huurdanş xeteryylen bailgaxagi ba tedeneriiji gaşalgaaxagi jabadal bolno.

Tabadaxiaar, xydelmerilegşediji poostnuudtanş xubaarlan tabixadaa, xydelmerilegşe byxen, şene xadaa eeringe liçe şanaraar jyxenxidde jyy ygeşe şadaxa şadabarılai baihan, tereenei manai niitiin xerege maaksimym ygeşeer, kaadrnuudiji xubaarlan tabixa xydelmeriın niite şigilyge bolbol politiçeske liniiji gysedxexiin nereer ene xubaarlan tabilgiin xegdehen, tereenei eritenyyde xysed zoxildoxoor jabuulxa jabadal bolno.“

Saşaşnş nyxer Staaln bolbol kaadrnuudiji zybөөr şilexe talaar, myneş paartiin zorilgo jyynde baihiijnş zaahan baina.

„Zorilgo xadaa, doorohoo deere xyrtterens kaadrnuudiji şilen abalgiin xeregiiji xysed nege garta abxa, tereeniiji johotoi, nauuçna, bolşeviiğ ynder deere yrgexe jabadald baina.

Eneeni tula, kaadrnuudiji yzen şudalaxa, debzylyxe ba şilen abxa xeregiiji ondo ondo otdeelyyydeer ba seektornyydeer butargaxa jabadaliiji eseslexe ba eneeniiji nege gazarta xamtadaxa zailaşagi şuxala.

İime gazaranş xadaa BKP(b)-ein CK-ei sostaav sooxi kaadrnuudai ypravleeni ba respublikaanska, xizaarai ba oblastnoi partorganizaçaa byxenei sostaav sooxi kaadrnuudai zoxixo otdeel baixa johotoi.“

Ene talaaraa partiina apparaadai, eneeni urda tee baihan organizaçaalga bolbol dutamag baigaa.

Paartiin ustaavai johoor, partiina togtoomzonuud ba togtoolnuudiji bejelyylxe ba soveed azaxiin oorganuudaar ba doodo şatiin partiina oorganuudai gysedxel bolgodoonoliji şalgaxa talaar praktiçeska xydelmeriın tulada, obkoomuudta, xizkoomuudta, nackkompartinuudai CK-de yiledberilin otrasle-voi tahaguud organizov.alagdahan baigaa, yiledberilin-otrasle-voi tahag byride, tus otrasly tuşaa byxil xydelmeriinyd dyren bagtalsan oroxo johotoi geşe hanaaşalagdahan baigaa gebel: organizaçioonno partiina xydelmeri, kaadrnuudiji xubaarilalga ba beledxel, agitaçioonno maassova xydelmeri, yiledberilin propagaanda, tusagaar soveed, azaorganuudaar ba partiina organizaçaanuudai partiina togtoomzonuudiji gysedxelgiin xolnohoo adalalga.

Xeregei myneşni organizaçalglin dutuu dundanş xadaa, kaadrnuudiji şilege, kaadrnuudiji şilegliin xerege bolbol xeden olun yiledberilin-otraslevoi tahaguudai xoorondo taraagdanxai baigaa, ene bolbol nege ceentree şigilyyeliği erine,—jyyb gexede, kaadrnuudiji şilegliin xerege xadaa byxil oopeduud ba byxil kaadrnuudiji nege gazarta negedxen ebylygedexel baixin şuxala baihanai xolbooto baina,—egeel eneende bolşeviiğ xytelberilin iskyysstvenş baina. Ene xadaa kaadrnuudiji buruugaar xereglegede, kaadrnuudiji şudalan tanilsalada jediine meetodydei ygei baihan jabadald asaraa, tiime bolxolooro kaadrnuudiji şilegliin liineer proriivte asaraa. Myn tereşelen, yiledberilin otraslevoi eldeb tahaguudai xoorondo kaadrnuudai şilegiiji taraaxa jabadal xadaa kaadrnuudiji zybөөr şilege bolbol iskyysne ba ujan manevrirovaniiji erize baixa yjede, tusagaar pooloçkonuud ba vedomştenyydeer kaadrnuudiji iskyysstveneer tahaldulan xaaxa jabadald asaran baina.

Nyxedyd, taanadai oloniınş xadaa, manald kaadrnuudiji şilegliin xeregei jamarar taraagdahan ba bagadagdahanijınş medenet. Obkoomuudta ba xizkoomuudta promişlenno tahaguud, soveed-xudaldaana, klyştuyrne-gegeerelgin ba bişed tahaguud baidag. Ene tahaguudai xoorondo tere gy, ali ene xydelmerilegşin tlyeş temesel ba tatsaldalga jabaza baidag. Ene xadaa kaadrnuudiji şudalan tanilsaxa, şilexe ba debzylyxe xerege vreedde yzededeg baina.

Kaadrnuudiji şilegliin xeregiiji funkçionaalna zizedxelgiin raamkanuud soo jabuulbai, xydelmeriın eriltetei ba xynydei şadabarinuudai zoxildulan, xydelmerilegşediji taaramzataigaar xereglege şadagdaxagi baina.

Partiina apparaadiiji iimeer organizaçaalga bolbol bideneriiji xangaxa şadaxagi baina geşe ooped xaruulna. Egeel eneentei daşaramduulan, nyxer Staalnai xelehenei johoor, partiina-organizaçioonno xytelberilin asuudalnuudiji speçiaalna organizaçioonno-instryktorske otdeelde ilgan oruulxa, kaadrnuudiji şilexe ba xubaarilxa asuudaliiji zybөөr, nauuçnaar şidxexe şadaxa, kaadrnuudai ypravleeniiji—kaadrnuudai talaar xysen tyges apparaadiiji, CK-da baiguulxa şuxala bolhon baina.

Hyylei xojor zilei torşo soo, Centraalna Komiteeder, eneeger xede xeden zemşeenyyd uridşalan abtihan baina gebel, gansaxanşji partoorganuudai iineer bişe, myn tereşelen soveed-azaxiin apparaadai liineer, byxil narkomaaduudai talaar, xytelberilin kaadrnuudiji şilen abxa ba debzylyxe xereg bolbol CK-gei myneşni ORFO-do ulam byri centrlirovaa-lagdahan baina.

Kaadrnuudiji şilexe, şudalan tanilsaxa ba xubaarilxa xeregiiji iimeer şinedxelge bolbol paartiin XVIII sjeezd deere, BKP(b)-ein CK-gei xydelmeri tuxai doklaad soogoo nyxer Staalnaar ygehen zaabarinuudai johoor jabuulagdaxa johotoi

Saşaşnş, bi xadaa XVIII partiina sjeezdiin zyblen xel-selgede Centraalna Komiteeder tabigdahan, ustaavta oruul-lagdaxa yşee negen xubilalta tuxai togtozo xelxiiji xyseneb. Xytelberilin partiina xydelmeride,—obkoomuud, gorkoomuud,

raikoomuudai sekretarşnuudta g. m. debzylygedeşe nyxedydheer erigdedeg partiina staažiiji бага болгохо тухай дурдхалийг зараадаа абза хеленб. Partiina xydelmerilegşedei şine kaadrnuudiji xytelberilin partiina xydelmeride debzyly-xiin tulada şuxala ysloovinuudiji baiguulxa şuxala baihan deerehee, erigdedeg partiina staažiiji бага болгохо талаар, ustaavai ene pynktiiji xubilgaxiji CK bolbol duradxana. Ene duradxl bolbol ton jixe principaalna ba praktiçeska udxaşanartai baina.

Nyxer Staaln bolbol manai sjeezd deere xehen doklaad soogoo, şine kaadrnuudiji debzylyxe zorilgiiji ge-niaalna todooor todorxoilhon baina.

„Zorilgo bolbol nege gebel, xuşanai gy, ygei gebel, şine kaadrnuudta orişentirovelaxe gehende bişe, xarin xuşan ba zaluu kaadrnuudiji paartiin ba gyrenei xytelberilin xydelmeriın nege niite orkeestrte neged-xeze, taaramzataigaar xereglexe jabadald kyyrs barixa gehende baina.“

Egeel iimehee, zaluu kaadrnuudiji xytelberilin poostnuud deere sag soonş ba zorimgoigoor debzylyxe şuxala baina.

Manai paarti bolbol zaluu kaadrnuudiji sag soonş ba zorimgoigoor debzylyheeree le, ton serşjoonzo tullaltanuudai negen bolxo—xaxad millioonhoo deşe partiina ba partida premekaaldag zaluu bolşeviiğyydiiji gyrenei ba partiina xytelberilin xydelmeride debzylyyeliği tulaza şadahan baina.

Manai kaadrnuudai sostaavai şanaralnş haizariiji zaaxa şuxala baina. Deede obrazovaanital, klyştuyrne jyyne medexe, obrazoovanne yşeen bişe xynyid partiina kaadrnuudai sostaav soo bi bolhon baina.

XYTELBERILXII PARTIINA KAADRNUUDAI TUXAI ZARIM XEDII BARIMTANUUD.

Table with 6 columns: Xanta, Deede, Debzylygedexer, 40 xyrtre, 31-hee 35, 1924 on-... Rows include Obkoomuud, Xizkoomuud, Partiin raikoomuud, and Obkoomuud, Xizkoomuud, nackkompartinuudai.

Azagalta: 1. Znamenatelenş proceentnydiiji xaruulna.

2. Deede obrazovaanital bologşodoi jixenxi maassanş 1934—36 ba 1937—38 onuudta vyyznyyd ba vtyyznydiiji dyrgegşed bolno.

Xerbee xeden zilei saadte, obrazoovanno xynydiiji ba zaluuşuudiji xytelberilin partiina xydelmeride debzylyxehee daldirdag ba vrediitelynyyd bolbol zaluu kaadrnuudta deşee debzexe arga ygeşygeer, tedeneriiji sexe le boodog baigaa haanş, myneş bolxodo, paartiin egeel jixe ilaltanş jyy bainab gexede, paarti xadaa vrediitelynydiiji usadaxa, hyylei yjede urghan kaadrnuudiji debzylyxin ba tedeneriiji xytelberilin xydelmeride tabixiin tulada zamilji seberlexe argatal bolhon baina. Manai paartiin xysenei ba ilagdaşagiynş zaloo egeel eneende baina. (Nerjeme aplodismeentnyyd).

Myn tereşelen, eldeb yiledberilin-otraslevoi otdeelnyydei xoorondo taraagdanxai, partiina direktivyydiiji gysedxeli şalgaltin praatika bolbol dutamag baigaa. Ene xydelmeriiji, myn tereşelen le nege gazarta centralizovaalxa şuxala ba tereentei zoxildulan, KPK-gei deejatelnostiliji xubilgaxa xerege. Partiina kontrolş bolbol deistvenne baixa johotoi ba alduunuudiji sag soonş urdilan hanuulxa johotoi. Zyb kontrolş bolbol gansaxanşji direktivyydei gysedxeliji şalgaltiji bişe, myn baha direktivyydei zybilji şalgaltiji, tedeniiji ondo direktivyydeer helgexe şuxala baihiiji xaraalna.

Nyxer Staaln bolbol bidenerte olodaxin, tesemgeiger oilguulhan ba oilguulxa baina, gebel:

„Xytelberixe geşe—rezolytşenydiiji bişexe ba direktivyydei elgeexe gehen bişe. Xytelberixe geşe—direktivyydei gysedxeliji, gansaxanş direktivyydei gysedxeliji bişe, myn baha direktivyydiiji, tedeni zybilji ba alduuş şalgaxa gehen uşartal baina. Manai byxil direktivyyd bolbol 100 procent zyb geşe hanaxa boloo haa, eneidei baixa hen. İime jyyne baidaggyi ba baixa johošgyi jym, nyxedyyd. Gysedxeliji şalgalta xadaa egeel jyyb gexede, manai xydelmerilegşed bolbol praktiçeska oopedoi gal soogoor gansaxanşji direktivyydei gysedxeliji bişe, myn baha tede direktivyydei zybilji şalgaxa johotoi baidag. (Namaar tem-degi gdee—A Zd). İimehee, ene talaar dutagdaluud bolbol byxil manai xytelberide baigaa dutagdaluud bolno.“

Staaln, 1928 ondo bolhon CK ba CK-gei apreelşke xamtarhan pleenymei xydelmeri tuxai“). Gysedxeliji şalgalta bolbol xydelmeride baigaa zastoido esergy, pleenide esergy ton şuxala arga bolno. Ene xadaa vrediitelynyyi uridşalan hergilexin tulada ton şuxala arga bolno. Gysedxeliji şalgaxa jabadal xaana zybөөr tabig-dahan bainab, tenoe vrediitelyny paralizovanno baina.

Paartiina direktivyydiiji gysedxelgin kontrolliiji şangad-xaxa zorilgo xadaa Partiina Kontrolliin Komlişiin centraal-na zonlgo bolno.

Eneenhee yndehelen, KPK xadaa BKP(b)-ein CK-gei dergede xydelmerilegşa baixe geşe togtooxonş şuxala baina. Eneentei daşaramduulan, KPK-ji paartiin sjeezd deere sexe hungaxa şuxala bişe bolno. KPK bolbol Centraalna Komiteedei pleenymeer hungagdaxa johotoi ba BKP(b)-ein CK-gei xytelberide ba direktivyyd doru xydelmerilege baina.

KAADRNUUDAI TEORETIÇESKE BA POLITIÇESKE GEEGDELIJI LIKVIDAALXAXA TUXAI

Nyxer Staaln bolbol partiina propagaandiin tuşaa kaadrnuudiji marksis-leninske xymyzylyge tuşaa zorilgonuudiji eeringeş doklaad soo ton xurşaar ba todo honoro-tabihan baina.

Tere xadaa liigeze xelee.

„Paartiin sostaavai regylirovaniin ba xytelberilexil ganuudiji doodo şatlin xydelmeride dytelyylin xaxaxangaltataigaar tabixa bolxo baina; kaadrnuudiji debzylin, tedeneriiji şilen abalgiin, tedeneriiji xubaarlan bilgin xeregiiji xangaltataigaar tabixa bolxo baina; beş, xerbee ede bygedlin baitar, manai partiina propagaanda bolbol jamar-negen uşarhaa doxolozo ba haanş, xerbee manai kaadrnuudai marksis-leninske myşşelgin xerege abirtaza exilee haanş, xerbee kaadrnuudai politiçeske ba teoretliçeske xemeş deşelyylxe talaar manai xydelmeriın hularaa hıftın eehedee kaadrnuud bolbol eneeger daşaramduu-manai urgaxa xydeleenei perspektiviji honrxoxon lloo haanş, manai xerbee ynen zybilji oilgoxo ba ba deerehee ygehen zaabarinuudiji hoxoroor ba niçeskaar dyrgegşe, perspektiviyi deliaaguud ba haanş,—byxil manai gyrenei ba partiina xydelmeri bol zaabol abirtaxa johotoi baina. Gyrenei ba parti xydelmeriın jamarş halbariın xydelmerilegşedei politiçeske xemeş ba marksis-leninske soşnaatelen deere baixa byrinş, xydelmeriın eereş ulam aşagy xydelmeriın rezlytaduudannş ulam effektivne baimyn horege,—xydelmerilegşedei politiçeske xemeş marksis-leninske soşnaatelen dooro baixa xydelmeridenş magad tahaldaluud ba buruutan nuud baixa, eehedee xydelmerilegşed bolbol magad şizegyyd ba deliaaguud—gontooşod bolon xubilaa tedeneri xubilal urbalgannş magad bolxo baihan şilooma geşe geşe mederexe xeregeti“.

Nyxer Staaln xadaa manai kaadrnuudiji ideologiçeske ledxexiin ba tedeneriiji politiçeske xatuuzulxin tulada xala byxil arga ba zebşegyy bil geşe, byxil manai politiçeske zorilgonuudiji şidxexe jabadala arbanai jyxen xeneenhee zavişima baixe geşe zaahan baina.

Partiina kaadrnuudai teoretliçeske ba politiçeske delnydiiji likvidaalxa zorilgo, paartiin çleengyydiiji marksis-leninske teorlor zebşeglexe ba bolşevilizmiiji şudaluulxa go bolbol „BKP (b)-ein istooriin xurilaangi kyyrsin“ gotal daşaramduulan, partiina propagaandiiji emxidxexaxai“, CK-gei togtoomzotoi ba myn tereşelen, manai deere nyxer Staalnai eeringeş doklaad soo, ene asuudal ygehen tede zaabarinuudai zoxildulan, partiina propa-diin ba agitaçiin xeregiiji zoxixo xemeşedenş xyrtre xilji erine.

Bolşevilizmiiji şudalxa zorilgo bolbol socialiis balgtiin myneş sagal etaapiin zorilgoşoo sexe yndehelen gatai daşaramduulan, partiina propagaandiiji emxidxexaxai“, CK-gei togtoomzotoi ba myn tereşelen, manai deere nyxer Staalnai eeringeş doklaad soo, ene asuudal ygehen tede zaabarinuudai zoxildulan, partiina propa-diin ba agitaçiin xeregiiji zoxixo xemeşedenş xyrtre xilji erine.

Bolşevilizmiiji şudalxa zorilgo bolbol socialiis balgtiin myneş sagal etaapiin zorilgoşoo sexe yndehelen gatai daşaramduulan, partiina propagaandiiji emxidxexaxai“, CK-gei togtoomzotoi ba myn tereşelen, manai deere nyxer Staalnai eeringeş doklaad soo, ene asuudal ygehen tede zaabarinuudai zoxildulan, partiina propa-diin ba agitaçiin xeregiiji zoxixo xemeşedenş xyrtre xilji erine.

Partiina propagaandiin gol yndehen dutagdaluud CK-gei medeze togtoomşoo soo nairuulagdahan baina. Ene toomşoo soo, „BKP(b)-ein istooriin xurilaangi kyyrsin“ gatai daşaramduulan, partiina propagaandiiji emxidxexanuudannş myn le zaagdahan baina.

Myneş, propagaandiis xydelmeriiji şinedxen emxidxexaxarunab gexede, „BKP(b)-ein istooriin xurilaangi kyyrgaralga ba CK-gei togtoomşoo bolbol byxil ideine-politiçeske xydelmeriiji şine şatada yrgexiin tulada xysen tyges ygehen baina. Marksizm-leninizmiiji şudalxin tlyeş, „BKP(b)-ein istooriin xurilaangi kyyrsin“ şudalxin tlyeş olun xynyid oroldostolgoor orolşon baidag. Ene xadaa paartiin ton jixe ilalta myn. „BKP(b)-ein istooriin xurilaangi kyyrsin“ bolbol orod xelen deere tiraazaaraa 12 millioon ekzempliaaraa taraagdaa (şujama aplodismeentnyyd) busad xelenyyd deereşji 2 millioon şaxuu ekzempliaaraada. „BKP(b)-ein istooriin xurilaangi kyyrsin“ bolbol gatan 28 xelenyyd deere orşuulagdaa, 673 mianga garan pilaaraar xeblegden gargadaxa baina. Marksizminş yje soo, iime yrgen jixeer delgerhen egeel anxa tyş marksis knlige, ene bolno geşe sexe xelxede bolxo (Aplodismeentnyyd).

Partiina kaadrnuud bolbol samostojaatelnna tlyeş oroldon orolşoo. Marksis-leninske literaturliji lgele tulai jixeer urgaa. Myneş, marksizm-leninizmiinş gaandada byxil partiina organizaçaanuudai anxaral xandaxai baina.

Xydelmeriın şine foormnuudai zatim xedii oopedraa.

CK-gei togtoomşin hyyleer, marksizm-leninizmiinş ne ba bebelel propagaanda paartiin teoretliçeske propagaandiis erxim xysenyd xabaaduulagdahan baina no propagaandiistnuud-professionaalnuudai kaadr baiguan baina.

Partiina propagaandiiji şinedxen emxidxexilin manai paarti dotor 112 mianga garan propagaandiistnuud logdozo baigaa. Tedeni dunda, beledxeler ee hularegetli dydşji baihaninnş medetei baina. Edenei toonş mynş leed yşeer. Partiina organizaçaanuud bolbol propagaandi şileş abnad.

Kryzooguudai tooşji xoro. Zişeelxede, CK-gei zonudai urda tee, Moskvaada 9 mianga garan kryzoog Leningraada 5 mianga garan kryzooguud toologdoo haa, myneş Moskvaada 500-haa bagaxan ylyy ba graadta 300 şaxuu kryzooguud bil.

Knige deere samostojaatelnna huralsal xadaa dai xydelmeriın gol meetodenş bolzo baina.

Propagaandiis xydelmeriiji emxidxen tabilgadai udxaşanartai, bebelel propagaanda yrgedxegdeşe ba Gebeş, ede bydede xadaa manai paartiin tullaltaluutai, xydelmeriın tere debzeliin exin baiguan bolşeviiğ xebel bolbol ene debzeldete şidxexil xelehehe, jelyylxe baina. Xebelei ygenyydiiji xereglege bolbol xeer urghan ba saaşadaşji urgaxa baina.

Bidener xadaa paartiin byxil propagaandiis xydelmeri uga jixe debzeliin urda tee bainabdi. Propagaandiistnuud kinoo, radioo, iskyysstvo g. m., tiime xysen tyges yrgeneer xeregledeşe johotoi.

Paartiin ba gyrenei dotor, marksis-leninske partiin xeregiiji amzaltataigaar xytelberilin tulada, kaadrnuudai teoretliçeske ba politiçeske geegdeliiji calxa zorilgiiji amzaltataigaar şidxexiin tulada, CK-gei propagaanda ba agitaçiin xysen tyges apparaadai, partiin tula ba agitaçiin ypravlenitel baixa johotoi.

(Yrgelşelelenş udaadaxi noomda ERDE

PARTIINA AZABAIDAL Xydelmeriөө hainaar tabihan partorganizaaca

Selengiin aimag, Zargalan-tiin somonol, Teelsmanei nemremzete kolxoozoi dergedexi partiina exin organizaaca (komiteedein sekretarь nyxer T. Danzaanov) xadaa partiina byxii xydelmerinydiiji hainaar tabiza şadahan baina.

Ene organizaaca xadaa „BKP(b)-ein istoortiin xuriaangii kyyrsiin garalgata daşaramduulan, partiina propagaandijii emxidxen tabiza tuxai“ BKP(b)-ein Centraalna Komiteedei sekretarь nyxer T. Danzaanov xadaa partiina byxii xydelmerinydiiji hainaar tabiza şadahan baina.

Ene organizaaca xadaa „BKP(b)-ein istoortiin xuriaangii kyyrsiin garalgata daşaramduulan, partiina propagaandijii emxidxen tabiza tuxai“ BKP(b)-ein Centraalna Komiteedei sekretarь nyxer T. Danzaanov xadaa partiina byxii xydelmerinydiiji hainaar tabiza şadahan baina.

Gadna, BKP(b)-ein XVIII sjeezd deere araduudai voozd inag Staalina xehen istoriçeska doklaaditji ba sjeezdiin byxii materialnuudijii kommunistnuudai ba komsomoolьcuudai dunda yzelgijii organizovaalza, mynee ton hainaar yzeze ba myn tereşelen sjeezdiin materialnuudijii kolxooznigudai dunda yzelgijii organizovaalza, 10 garan kommunistnuudijii agitaatornuud bolgohon bağaa. Edenerinь partiini XVIII sjeezdiin materialnuudijii ba ulaxooronidin baldalai tuxai agitacioonno-maassova xydelmerijii hainaar jabuulza bainad.

Ene organizaaca bolbol urgaltinгаа talaar myn le hain. Zişeelxede, 1938 onoi hyylei nege harlin ba 1939 onoi negedexi kvartaalai torşo soo BKP(b)-ein çlenei kandidaadta, kolxoozoi tyryy xynyyd-staxaanovcuud ba udaarnigudijii, xamtadaa 13 xynyydijii abhan ba 6 xynyydijii kandidaadhaa çlene-de oruulhan baina. S. C.

Aikoomoi anjaralda

Petropaavlovka. (Manai sobkoornoo) Derestien somonol, (Zede), „Socializm“ kolxoozoi dergedexi kosomoolьsko exin organizaaca bolbol 58 kosomoolьcuudai, aimag dotoxi tomaxon organizaacanuudai negeninь bolno.

Teed, tus organizaaca xadaa kosomoolьsko byxii xydelmerinyyde şinedxen tabiza şadaagyl, jyyb gexede, zaluuşudai dunda jabuulagdaşa xydelmerinyydiiji, BKP(b)-ein istoortijii samostojaatelьna şudalaligijii ba paartiin XVIII sjeezdiin istoriçeska materialnuudijii yzelgijii ton hulaar jabuulna.

Tus kolxoozoi dergedexi partiina exin organizaaca in partoorğnyner Sodnoomova bolbol kosomoolьsko organizaaciia

xydelmerijii haizaruulxa tuxai operativna xytelberii xediş ygedeg baitaranь, komiteedeinь sekretarь nyxer Darmazaapov bolbol eneen tuxai jamarşii anjaralaa tabidaggyi bağaa.

Komsomoolьsko xydelmerijii muugaar jabuulhan deereheens, kosomoolьcuudai xamtiin suglaan bolbol Darmazaapov gegşijii komiteedei sekretarьhaa gargaza, orondonь komiteedei çleen D. Cengynooov gegşijii sekretarь bolgohon baina.

Şineer hungagdahan sekretarь Cengynooov myn le xydelmeriөө xangaltagygeer jabuulza baina. Komomooloi Aikoom anjaralaa tabixanь şaxala. C. ALTAISKI.

XYNDETE ZORILGO

Ulaan-Ydiin Prigorodno raiooni Ivolgin somonol „Gegeerel“ kolxoozoi dergedexi kosomoolьsko organizaaca xadaa BKP(b)-ein XVIII istoriçeska sjeezdiin materialnuudijii yzelgijii kosomoolьcuudai ba zaluuşudai dunda muusa xeregtei.

ZIŞEETE XYDELMERI

Xori. Anaagai somonol „Ulaan-Odon“ kolxoozoi kolxooznigud, kosomoolьcuud gurbadaxi Staalinska tabanilei nemremzete socialis sorevnovaniida orolşozo, ene zilei xabarai tarilgin xydelmerijii 7-8 yderete, aimag soogoo egeel tyryyn, dyrygeşe ujalga abhan baina. Ene eehediingee abhan ujal-

organizovaalhan baina. Dutuugaa darii zahaza, sjeezdiin togtoomzonuudijii kosomoolьce byxenei, kolxooznig byxenei soznaanida xyrgexe—şuxaliin şuxala zorilgo myn geşe oilgoxo ba ene zorilgo darii bejelyylxe xeregtei. Komsomoolec.

Bars-Dorzo.

Xiliin saanahaa telegraammanuud

Nyxer M. I. Kalinin, Fraanklin Ryyzvelьtiin telegraamma

SSSR-el Verxoovno Sovedei Prezidiymei tyryyleşe nyx. Kalinin bolbol AXŞ-gei preziđeent Fraanklin Ryyzvelьthee dorodursagdagşa telegraammijii abba: „Bi xadaa tanai ebte hain barisaagal poslaanijii abhan ba bygedeniitiin mitrei tuhada zoriulhan minii xyselnyyd tuşaa xelegdehen tanai yzelnyyd bolbol xede xeden gyrenyydei glavannuudaar namda xelegdehen, tiime yzelnyydei taaraldana geşe medexedee, bi bajasanab. Fraanklin Ryyzvelьt“.

Germaaniin manevr tuxai angliiiska xeblel

Loondon, apreeliin 21. Germaanska pravitelьstvo bolbol Germaaniin zyghoe ajul doru bainabdi geşe eehediingee toolonaal gehen asuudalda xariuusaxiin eriltetegeer, Ryyzvelьtiin poslaani soo dursagdahan xede xeden бага gyrenyyde xandaba geşe gazeede medeeseened. Ene manevr xadaa бага gyrenyyde bolbol Germaaniin xabşabari doru zaagdagşa asuudalda polozitelьna xariuusaza şadaxagyl beze geşe bodomzolhon baina geşe gazeede ytemdegenelene. Gittler xadaa otricaatelьna xariuuşin, apreeliin 28-da reixstaagta xelexe yge soogoo, Ryyzvelьtiin poslaanijii kritikovaalxiin tulada „yndehe huuri“ bolgon, xereglexe baina. (TASS)

Germaaniida, baganuud gyrenyydei xariuu

Loondon, apreeliin 22. „Germaanska agreessi tedener-

Briysselde, germaanska demaarş

Briyssel, apreeliin 22. (TASS). Gavaasai medeselei joohor, Briysselde xergermaanska posol bolbol Ryyzvelьtiin poslaanital daşaramduulan, Beelgi xadaa germaanska ajul doru bainabdi geşe toolono gy, geşe belgiişke gadaadiin xeregyydei mi-

te ajul usaruulxa geşe tedener toolono gy“ gehen germaanska asuudalda, бага gyrenyydei pravitelьstvonuudaar ygtehen şine xariuuud tuxai, angliiiska xeblel medeeseene.

Litoovsko pravitelьstvo bolbol Germaaniida Klaipeedske (Meemelske) ooblastijii ygeşe tuxai asuudal tuşaa batalagdahan, germaano-litooovsko doogovoroi dyrbexi statşajii, eeringee xariuu soo zaan barimtalaba geşe Reiter medeeseene. Statşaa soonь xadaa, Germaani bolbol Liitvede esergy yxiişii xezeedeş xereglexe, Liitvede esergy zorluulagdahan jamar-negen busad xysende demzelte zylyxygy geşe xelegdehen baina.

Şveicaarska pravitelьstvo, Reiter xelene, Germaaniida xariuu elygebe, tereen soogoo medyyxeni, Şveicaariin neitraliteed xyndetel baixa beze geşe Şveicaarska pravitelьstvonaidana gebe. Şveicaari xadaa Germaaniar ba zergeleşe huuga busad gyrenyyde mederegehen, eeringee neitraliteedijii gartaa buu zebseg barin xamagaalxa geşe geşe xariuu soonь xelegdene.

Reiter bolbol tereşelen gollaandska pravitelьstviin xariuuşii udxilji xelene. Gollaandi xadaa Germaaniin zyghoe dobtololgin ajul doru baina geşe gollaandska pravitelьstvo toolonogy, „zygeer jevropeisko dainai boloo haans, Gollaandi bolbol jamarşii argabaidalijii xereglexe bolxo jotohoi geşe xariuu soonь xelegdene“.

XITADDAXIVOJEENNE JABUULGANUUD

(Cynçiinhee ba Şanaxathaa, TASS-iin korrespondeentnyydei medeselnyydei joohor).

CENTRAALьNA XITADTA

Cziaansiin baruun-xoitto zygte, Yniineel raioondo, xatuu şanga baildaanuud bolzo baina. Czilyczianaanai zryn-urda zygte, japoocnuud bolbol Gylindexi xitadai

URDA XITADTA.

Xitadai caastnuud xadaa Sinqhojoi (Kantoonol urda zygte) protivnighaa seberlebe, japoocnuudijii Czengçeenhee (Kantoonol zryn zygte) namnan gargaba. Japoocnuud bolbol Cynxyal

Pooli deerexi xudaldaan

Selengiin aimag dotor xabarai tarilga exilheer nelieed udaanşig boloo. Mynee yjede maassova tarilganь exilee. Xaa-xaanagyl, kolxoozuudai poolnuud deere olon zuun kolxooznigud xydelmerilze baina. Tedenerel yder byxenei eriltijii xangalga ba poolnuud deere kылтыyrne xudaldaaji ton yrgeneer deleryygele bolbol Selengiin raipotreebşojuuzai ton bojevot zorilgonь myn bağaa. Teed, ene talaaranь, zarim kolxoozuudai poolnuud deere xysed hain bişe baina.

Jyyb gexede, Selendyyiin somonol, Kalininai nemremzete kolxoozoi pooli deere xydelmerilze bağaa, traaktorna brigada ba myn baha bişeşii brigadaanuudis kылтыyrne xudaldaagaar obşluzivalagdaadyi baina. Tereşelen, tus somonol, Staalina nemremzete ba „Noovaja dereevnia“ kolxoozuudai poolnuud deere xydelmerilge kolxooznigud bolbol yder byxende xereglegdexe ed tovaarnuudijii abxa abdaggyi baina. Zişeelxede, nyidel ba raznoosno xudaldaan oroidoşji organizovaalagdaadyi. Ene somon dotor 3-4 kылbstaanuud bil. Tedeenel dergede negeşii larioog, nyidel ba raznoosno xudaldaan neegdeedyi baixa jym.

endexi selьpoo (tyryylege nyx. Meniajev) xadaa, xereg tuşaa sersşoozno anralaa tabiza, larioog, nyidel raznoosno xudaldaa organivaalxa tuxai ene geşe xem jabuulganuudijii abaagyl. rin, xydelmeriөө samoti tabihaaraa ynete sagijii de yngergeşe baina. Gadna, deeggeer baihhan magazinuud eldeb ed tovaarnuudijii (gajaa yder byxende xeregdexe) bil bolgoxo talaar biraagyl baixa jym. Eneen de reheens, ed tovaaraar xom doxo jabadal zarim magduudtanь zygedene.

Selendyyiin MTS-ei dergedexi selьmaagai tuxai şaag xelexe xeregtei. Jyyb gexede selьmaag bolbol pooli deere xudaldaa organizovaalagdaadyi baixa haada, mynee yjeşsaaxar, konditerske izdeelnyyd, papiroos ba busad byxende xereglegdexe ed tovaarnuudijii asarza şadaagyl selьmaag soonь tiime vaarnuud oroidoşji ygel baina.

Ede dutuunuudijii ene gexes usadaxa, pooli deerexi xudaldaaji erximeer jabuulga xadaa Selendyyiin selьpooşji myn raipotreebşojuuzaişii yderel bojevot zorilgo myn. Dondok.

Muxar-Şiberei

BKP(b)-ein Muxar-Şiberei aikoom ba aimgyisedkoom bolbol xabarai tarilgin yjede pooli deerexi xudaldaaji organizovaalxa tuxai tuxai togtoomşijii abhan baina. Raipotreebşojuuzanь lariooguudta, nyidel ba raznoosno xudaldaanai seetnyyde xydelmerilxe xynyydiiji tomilxo ba myn xudaldaaji zeeşe moridiiji talaxa tuxai kolxoozuudai doogovor xehen baixa jym.

kolxoozoi tarilginь pooli deere xydelmerilze bağaa, kolxooznigudta xudaldaxiin belieed olon meetr eldeb dijii elygehen baina. Tedeenel bydiinь pooli deere abaasagdaggyi, kolxoozoon cenir deere, jabahan oşon xynyyde xudaldagdahan baxa jym.

Xediti ime başaşii haans, tus aimagal zarim kolxoozuudai poolnuud deere nyidel ba raznoosno xudaldaan organizovaalagdaadyi baixa jym. Zişeelxede, Sutaib ba Muxar-Şiberei somonudai kolxoozuudai poolnuud deere, myn baha kылbstaanuudainь dergede nedeşii larioog, nyidel ba raznoosno xudaldaan neegdeedyi baina. Ene xadaa tarilga deere xydelmerilge, kolxooznigudai yder byxenei eriltijii xangaxa jabadal oroidoşji organizovaalagdaadyi baihiin eit todoor xaruulna.

Zarim selьpooonuudai (Sutaib busad) xytelberilleged ed tovaarnuudijii elbeg degeer asaruulalga, xabarai tarilgijii kылтыyrne xudaldaaga obşluzivalalga geşe me hainaar organizovaalza, rilgijii maksimaalьna bolxon bolzor soo dyrygeşe—ton xariuusalgatai zorilşid xerege turalalga ujalga xysed mededeg deerehee, tere asuudalda şooşoozno bişeer xandana.

Tus selьpooonuud ba raipotreebşojuuz bolbol dursagdagan dutuunuudijii jabuud duntalikvedirovelze, pooli deere xudaldaaji xysed xangaltagaar organizovaalxa jooşon. Badma cereenoi.

Xariuusalgata redaaktor R. BIMBAJEV.

GLAAVGASTRONOOM

Kiitrovet ylyice № 33, Telefon 6-29

ИМЕНYD ZYILNYDYDIJI XUDALDANA

GEBEL:
ARXI:

Vinograadna, nastoikanuud, | naliivkanuud, 40° 56° arxi, spirti.

Kolbasaa, siir, eldeb zagahanuud, zagahanai baliguud, zagahanai, oovoştiin, mişaxanai, mişaxa-urgasiiin konseervnyyd, xuurai, sveezi fryyktnyyd, vareeni, povidlo, konservirovalhan kompuuduud, kyliinaarna izdeelnyyd, byxii soortnuudai talxan, krypeenyd: perloovo, greeçnevo, maanna, ovioosoi, maka.

Magaziinai dergede kiosk xydelmerilge: papiroos, tamaxi, sigaara, şiiira xudaldaxa. Xudaldahan tovaarnuudaingaa myngijii prodaveeciinь tuşaaşa abdag

Magaziin bolbol yder byri ydelnei 9 çaashaa hynitiin 1 çaas boltor xydelmerilge.

Magaziin apreeliin 25-haa hynitiin 3 çaas boltor neegdenxei.

Zaxilgin stool 14 çaashaa 20 çaas boltor xydelne. **Direkce.**

B-M. TREESTIIN SISTEEMER №1 BA №2

KYSTPEKAARNINUUDAI NEGEDEL „ROSLAAXLEEB“

Ulaan-Yde goorodoi byxii magaziinuud ba raioonno xudaldaana yçrezdeeninyyde medeeseşenь xadaa, №1 ba №2 kyyst-pikaarninuud bolbol

MAIN NEGENEI YDERNYDYDE, BYVLOÇNE-KONDIITERSKE IZDEELINYDEI, DORO ZAAGDAHAN BYXII ASSORTIMEENTNYDYDIJI GARGAXA BAINA: saikanuud, sdoobonuud, toortnuud, keeksnyyd, pirooznanuud, roombabuud, olojanziin priaaniguud, peçeeninyyd, ba bişenyd.

Konditerske izdeelninyydei ba toortnuudai byxii zyilnyydei zakaazijii 1939 onoi apreeliin 20-hoo exilze „Roslaaxleeb“ Kiitrovskoy ylyicim № 25 № 1 magaziinuudta abxa baina.

PROGRESS

Xaraktertai basagan

ERDEM **Pepoo**

GLAVAPTEEKOYPRAVLEENIIN

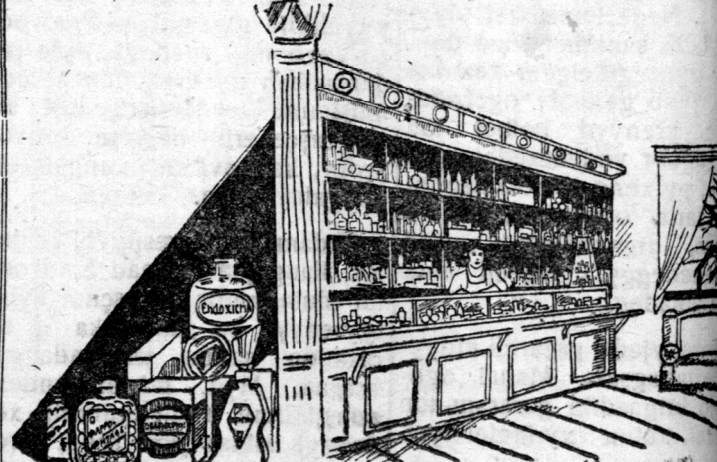
BURIAAD-MONGOLOI OTDELEENI

Ulaan-Yde goorod, Leeninel ylyice № 29, telefon № 4-88

VITAMIIINNE PREPARADUUDIJI XUDALDANA

GEBEL: —

Vitaminizirovanna droşee, togyylin-tableetkiin vitaminoob, şipoovnişoi plooduud.

Xabarai tarilgata zoriulagdahan,

„ŞEMODANTAI APTEEÇKANUUD“

xudaldaanda oloor gargagdahan baina.

Gorodskoi ba raioonno byxii apteekanuudhaa ba san-gigijeeniin magaziinuudhaa erigijii.